

Nr 332.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd till efterlevande till vissa vid en minexplosion omkomna personer; given Stockholms slott den 18 mars 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvärsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att understöd jämlikt grunderna i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete må beredas efterlevande till vid minexplosion i Västervik den 6 maj 1918 omkomna glasblåsaren Karl Emil Rickard Berg, arbetskarlen Anders Peter Andersson, skepparen Anton Sixten Karlsson, fiskaren Olof Johan Johansson och fabriksarbetaren Karl Hugo Nilsson.

GUSTAF.

Erik Palmstierna.

*Utdrag av protokollet över sjöförsvärsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 18 mars 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
          SCHOTTE,
          PETRÉN,
          NILSON,
          friherre PALMSTIERNA,
          RYDÉN,
          UNDÉN,
          THORSSON.

Departementschefen, statsrådet friherre Palmstierna anförde härefter:

Jag anhåller att få anmäla ett ärende angående beredande av ersättning till efterlevande till åtskilliga vid en minexplosion i Västervik omkomna personer.

Av handlingarna i ärendet framgår, att en mina den 5 maj 1918 påträffats av två personer under en fisketur utanför Västervik. Sedan minan bärgats i land, hade den inlagts i en fiskebod, belägen vid en brygga invid Västerviks glasbruk. Efter det högste befälhavaren över kustflottan underrättats om minans tillvaratagande, hade i anledning därav vedettbåten nr 13 avgått till Västervik, dit den ankommit påföljande dag. Då en del av besättningen å nämnda båt senare under dagen

varit sysselsatt med att desarmera minan utanför fiskeboden, där den förvarats, hade minan emellertid exploderat, varvid åtskilliga personer dödats.

Sedan fråga uppstått, huruvida statsverket kunde hava anledning att på något sätt träda emellan för bispringande av efterlevande till de vid berörda minolycka omkomna, anmodade chefen för civildepartementet i skrivelse den 10 juni 1918 länsstyrelsen i Kalmar län att inkomma med erforderlig utredning jämte eget yttrande i ärendet.

Med föranledande härav överlämnade länsstyrelsen med skrivelse den 26 juni 1918, bland annat, rapport över polisförhör, hållet i anledning av olyckan, ävensom en av magistraten i Västervik till länsstyrelsen i ärendet avlåten skrivelse, och återopade länsstyrelsen därvid innehållet i berörda skrivelse såsom eget yttrande.

Av de sålunda överlämnade handlingarna inhämtas, bland annat, följande.

Någon utredning har icke kunnat erhållas om orsaken till minolyckan eller om minans nationalitet. Vållande från någon av de omkomnas sida till olyckan synes emellertid icke föreligga.

Stadsfullmäktige i Västervik hava omedelbart efter olyckan beviljat ett belopp av 300 kronor till de efterlevande efter en var av dem bland de omkomna, som varit hemmahörande i staden. Därjämte hava medel på frivillighetens väg insamlats till lindrande av nöden bland de efterlevande, vilka genom olyckan förlorat sina försörjare. Denna insamling har inbringat inemot 10,000 kronor, vilket belopp, fördelat på alla de nödlidande, emellertid ansetts komma att åtgå under år 1918.

Enligt magistratens av länsstyrelsen biträdda mening borde staten träda emellan för bispringande av efterlevande till de omkomna genom beredande av pensioner åt dem till jämväl föreslagna belopp.

I ärendet hava utlåtanden avgivits av statskontoret den 20 augusti 1918, av marinförvaltningen den 19 september 1918 och av riksförsäkringsanstalten den 14 mars 1919.

Statskontoret har därvid anfört följande.

Statskontoret.

Då av handlingarna icke framginge och ej heller av annan orsak kunde antagas, att vid desarmerande av ifrågavarande mina flottans personal låtit någon vårdslöshet komma sig till last, utan den inträffade söndersprängningen av minan måste betraktas såsom en ren olyckshändelse, syntes för statsverket icke förefinnas någon skyldighet att i detta fall lämna understöd till de genom minolyckan omkomnas

familjer. Starka billighetsskäl torde emellertid föreligga för att åt efterlevande till vissa bland de förolyckade söka bereda något årligt understöd av statsmedel. Detta syntes vara händelsen i fråga om de efterlevande dels efter polisöverkonstapeln C. V. Torell, vilken varit å tjänstens vägnar närvarande vid minans öppnande och dels efter fiskaren O. Johansson, som upphittat och tillvaratagit minan samt sedermera syntes hava överlämnat densamma till från flottan för minans desarmering tillstädeskommen personal. Till förmån däremot för de anhöriga till de övriga genom ifrågavarande minolycka dödade personer, angående vilka det icke blivit utrett, att de vid minans öppnande innehåft någon funktion, men vilka efter allt antagande förts till platsen allenast av nyfikenhet, torde knappast finnas tillräckliga skäl att tillstyrka statens ingripande.

På grund av vad sålunda anförts hemställde statskontoret, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att till nedannämnda personer finge å allmänna indragningsstaten uppföras årliga pensioner till följande belopp, nämligen till polisöverkonstapeln Carl Valdemar Torells änka Jenny Margareta Torell, född Johansson, sexhundra kronor samt till fiskaren Olof Johanssons änka Anna Kristina Johansson, född Johansson, femhundra kronor och till vart och ett av makarna Johanssons oförsörjda barn Linnea Maria, född den 31 december 1902, Ruth Adelia, född den 7 november 1905 och Harry Tage Herman, född den 12 juli 1910, trehundra kronor.

Ovannämnda pensioner torde böra utgå, för änkor så länge de befunne sig i sitt nuvarande änkestånd, och för barnen intill de uppnått 18 års ålder.

Marinförvalt-
ningen.

Marinförvaltningen har i sitt utlåtande anført, att det av vad i ärendet förekommit syntes ämbetsverket, att ifrågavarande minexplosion måste anses hava inträffat av ren olyckshändelse och att vid sådant förhållande understöd av statsmedel åt de förolyckades familjer icke torde böra utgå i större utsträckning än vad statskontoret angivit. Marinförvaltningen anslöt sig därför till den av statskontoret gjorda hemställan.

Riksförsäk-
ringsän-
stalten.

Riksförsäkringsanstalten har yttrat sig på följande sätt. Av handlingarna i ärendet hade riksförsäkringsanstalten inhämtat, att genom ifrågakomna minexplosion följande personer omkommit, nämligen:

reservunderlöjtnanten vid flottan, sjökaptenen Erik Johannes Olsson,

underofficerskorpralen vid 10:e matroskompaniet vid flottans station i Stockholm nr 90 Johan Albert Wahlström;
andra klass sjömannen vid 10:e matroskompaniet vid flottans station i Stockholm nr 103 Karl Wilhelm Karlsson;
tredje klass sjömannen vid 10:e matroskompaniet vid flottans station i Stockholm nr 54 Johan Valter Jansson;
polisöverkonstapeln Carl Valdemar Torell;
glasblåsaren Karl Emil Rickard Berg;
arbetskarlen Anders Peter Andersson;
fabriksarbetaren Karl Hugo Nilsson;
skepparen Anton Sixten Karlsson och
fiskaren Olof Johan Johansson.

Beträffande reservunderlöjtnanten Olsson, underofficerskorpralen Wahlström, andra klass sjömannen Karlsson, tredje klass sjömannen Jansson och polisöverkonstapeln Torell hade ersättning av riks försäkringsanstalten jämlikt skilda beslut tillerkänts vederbörande, därvid utgått i anledning av:

1. *Erik Johannes Olssons* död: jämlikt kungörelsen den 30 november 1917 angående särskilda bestämmelser i fråga om tillämpning av lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 å arbetare, som användas till arbete för statens räkning, begravningshjälp med 180 kronor;

2. *Johan Albert Wahlströms* död: jämlikt nyssnämnda kungörelse och förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, begravningshjälp med 180 kronor.

Däremot hade riks försäkringsanstalten, då av i ärendet införskaffad utredning icke framgått, att Wahlströms föräldrar, Carl Oscar Wahlström och hans hustru Ida Wahlström i Värnamo, varit av sin avlidne sons arbete för sitt uppehälle huvudsakligen beroende, funnit någon livränta enligt nämnda författningar icke kunna tillerkännas dem;

3. *Karl Wilhelm Karlssons* död: jämlikt förenämnda kungörelse och förordning begravningshjälp med 140 kronor 68 öre.

Däremot hade riks försäkringsanstalten, då av i ärendet införskaffad utredning icke framgått, att den avlidnes moder Edla Lovisa Nyström, född Karlsson, i Karlsborg, Årstaskog, varit av sin avlidne sons arbete för sitt uppehälle huvudsakligen beroende, funnit någon livränta enligt nämnda författningar icke kunna tillerkännas henne, vilket beslut, som genom besvär kommit under försäkringsrådets prövning, blivit av försäkringsrådet fastställt;

4. *Johan Valter Janssons* död: jämlikt samma kungörelse och förordning begravningshjälp med 124 kronor.

Däremot hade riksförsäkringsanstalten, då av i ärendet förebragt utredning icke framgått, att den avlidnes fader, ladugårdskarlen Carl Fredrik Jansson i Täby, varit av sin avlidne sons arbete för sitt uppehälle huvudsakligen beroende, funnit någon livränta enligt nämnda författningar icke kunna tillerkännas honom; och

5. *Carl Valdemar Torells* död: jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete, *dels* begravningshjälp med 180 kronor, *dels ock* livränta till den avlidnes änka Jenny Margareta Torell, att utgå för tiden från och med den 7 maj 1918, så länge hon levde ogift, med 450 kronor för år räknat.

Då i förestående fem ärenden ersättning sålunda tillerkänts de efterlevande jämlikt gällande författningar, ansåge riksförsäkringsanstalten understöd till dessa härutöver icke vara påkallat.

Däremot funne riksförsäkringsanstalten av billighetsskäl önskvärt, om understöd kunde beredas efterlevande till övriga vid ifrågavarande minexplosion omkomna personer att utgå enligt grunderna i 1916 års olycksfallsförsäkringslag.

För utredning i vad mån sådan ersättning skulle hava utgått, därest nyssnämnda lag varit å ifrågavarande olycksfall tillämplig, hade riksförsäkringsanstalten genom sitt ombud i Västerвик, fiskeriinstruktören Johan Segerstedt, låtit införskaffa utredning angående *dels* de avlidnes arbetsinkomst under ett år, räknat tillbaka från olycksfallet, *dels ock* angående avlidne fabriksarbetaren Karl Hugo Nilssons föräldrar, fabriksarbetaren Karl Edvard Nilsson och hans hustru Anna Ottilia Nilsson, huruvida dessa varit av sin avlidne sons arbetsinkomst för sitt uppehälle huvudsakligen beroende.

Därest förenämnda lag varit i nu berörda fall tillämplig, funne riksförsäkringsanstalten följande ersättning skulle hava utgått i anledning av:

1. *Karl Emil Rickard Bergs* död: begravningshjälp till stärbhuset med 155 kronor och livräntor från och med den 7 maj 1918 till änkan Edit Amanda Berg, så länge hon levde ogift, med 387 kronor 50 öre och till vart och ett av barnen Sven Yngve Gottfrid, född den 12 september 1905, och Ulla Birgit Harriet, född den 19 november 1910, till dess de uppnått femton års ålder, med 258 kronor 34 öre för år räknat.

Härvid hade riks försäkringsanstalten med stöd av den utredning, som i ärendet föreläge, ansett skäligt beräkna den avlidnes årliga arbetsförtjänst till 1,550 kronor;

2. *Anders Peter Anderssons* död: begravningshjälp till stärbhuset med 180 kronor och livränta från och med den 7 maj 1918 till änkan *Augusta Matilda Andersson*, så länge hon levde ogift, med 450 kronor för år räknat.

Riks försäkringsanstalten hade härvid med stöd av den utredning, som i ärendet föreläge, ansett skäligt beräkna den avlidnes årliga arbetsförtjänst till 1,800 kronor;

3. *Anton Sisten Karlssons* död: begravningshjälp till stärbhuset med 180 kronor och livränta från och med den 7 maj 1918 till änkan *Olga Naemi Karlsson*, så länge hon levde ogift, med 450 kronor och till vart och ett av barnen *Svea Amanda*, född den 13 juli 1915, och *Karl Erik Anton*, född den 10 mars 1917, till dess de uppnått femton års ålder, med 300 kronor för år räknat.

Riks försäkringsanstalten hade därvid med stöd av den utredning, som i ärendet föreläge, ansett skäligt beräkna den avlidnes årliga arbetsförtjänst till 1,800 kronor;

4. *Olof Johan Johanssons* död: begravningshjälp till stärbhuset med 110 kronor och livränta från och med den 7 maj 1918 till änkan *Anna Kristina Johansson*, så länge hon levde ogift, med 275 kronor och till vart och ett av barnen *Rut Adelia*, född den 7 november 1905, och *Harry Tage Herman*, född den 12 juli 1910, till dess de uppnått femton års ålder, med 183 kronor 34 öre för år räknat.

Med stöd av den utredning, som i ärendet föreläge, hade riks försäkringsanstalten härvid funnit skäligt beräkna den avlidnes årliga arbetsförtjänst till 1,100 kronor; och

5. *Karl Hugo Nilssons* död: begravningshjälp till stärbhuset med 100 kronor.

Med stöd av den utredning, som i ärendet föreläge, hade riks försäkringsanstalten härvid funnit skäligt beräkna den avlidnes arbetsförtjänst till 1,000 kronor.

Däremot skulle livränta till den avlidnes föräldrar, ovannämnde *Karl Edvard Nilsson* och hans hustru *Anna Ottilia Nilsson*, icke hava utgått, enär de icke kunde anses hava varit för sitt uppehälle av den avlidnes arbetsinkomst huvudsakligen beroende.

Härjämte funne riks försäkringsanstalten sig föranlåten erinra om, att enligt 7 § i ifrågakomna lag till änka, som uppbure livränta och förefyllda sextio år inginge nytt äktenskap, skulle utgivas ett kapital för

en gång, motsvarande tre fjärdedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, samt att uti 27 § i samma lag stadgades, att, om livräntetagare icke vore svensk medborgare och ej i riket bosatt, vederbörande försäkringsinrättning ägde att med dennes samtycke när som helst i stället för livräntan till vederbörande utgiva ett kapital för en gång till belopp, motsvarande högst femtio och minst tjugo procent av ersättningens kapitalvärde enligt de för inrättningen gällande beräkningsgrunder, varförutom försäkringsinrättningen ock ägde att utan den ersättningsberättigades samtycke utbyta livräntan mot ett kapital till belopp av femtio procent av kapitalvärdet. Hade utbyte av ersättning mot kapital ägt rum, vore rätten till vidare ersättning på grund av olycksfallet förfallen.

På grund av vad sålunda anförts, hemställde riksförsäkringsanstalten, att understöd jämlikt grunderna i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete måtte beredas efterlevande till vid oförmälda minexplosion omkomna glasblåsaren Karl Emil Rickard Berg, arbetskarlen Anders Peter Andersson, skepparen Anton Sixten Karlsson, fiskaren Olof Johan Johansson och fabriksarbetaren Karl Hugo Nilsson enligt ovanstående uträkning.

Departements-
chefen.

Såsom i det föregående nämnts saknas anledning antaga, att den ifrågavarande minexplosionen berott på vållande, utan torde fastmer ren olyckshändelse få anses föreligga. Med hänsyn härtill och i betraktande av de knappa förhållanden, vari, enligt den i ärendet förebragta utredningen, de efterlevande till de vid olyckstillfället omkomna befinna sig, anser jag lika med riksförsäkringsanstalten billighetsskäl tala för att dessa efterlevande, i den mån de icke redan på grund av gällande bestämmelser om ersättning vid olycksfall erhållit understöd, beredas sådan förmån. I enlighet härmed skulle, på sätt av riksförsäkringsanstaltens utlåtande närmare framgår, frågan nu gälla understöd för de efterlevande till glasblåsaren Karl Emil Rickard Berg, arbetskarlen Anders Peter Andersson, skepparen Anton Sixten Karlsson, fiskaren Olof Johan Johansson och fabriksarbetaren Karl Hugo Nilsson.

Beträffande sättet för beräkandet av sålunda ifrågasatt understöd delar jag riksförsäkringsanstaltens mening, att det lämpligen bör utgå enligt grunderna i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete. I avseende å de belopp, som de förolyckades efterlevande härvid skulle erhålla, tillåter jag mig hänvisa till den av riksförsäkringsanstalten därom gjorda utredningen. Vad angår de kostnader, som komma att uppstå vid bifall till nu framställt förslag, torde få erinras,

att de komma att belasta det under riksstatens tionde huvudtitel uppförda förslagsanslag till bestridande av statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete.

På grund av vad jag sålunda anført, får jag hemställa, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

att understöd jämlikt grunderna i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete må beredas efterlevande till vid min-explosion i Västervik den 6 maj 1918 omkomna glasblåsaren Karl Emil Rickard Berg, arbetskarlen Anders Peter Andersson, skepparen Anton Sixten Karlsson, fiskaren Olof Johan Johansson och fabriksarbetaren Karl Hugo Nilsson.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Eric Baad-Heimer.